

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดี

อาณาแผ่นดินของผู้เสียหาย

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้กำหนดหลักการให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นเอกชนมีอำนาจในการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาทางอาญาได้ แต่ในกรณีคืออาณาแผ่นดิน พนักงานอัยการซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐมีอำนาจเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาทางอาญาได้เช่นกัน แม้ว่าผู้เสียหายจะมีความประสงค์ต่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดหรือไม่ประสงค์ก็ตาม โดยมีพื้นฐานมาจากเหตุผลที่ว่า การกระทำความผิดทางอาญากระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนโดยรวม รัฐโดยการใช้อำนาจผ่านทางพนักงานอัยการจึงกำหนดให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ของสาธารณะ

โดยในปัจจุบันกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนในเรื่องอำนาจฟ้องคดีอาญาว่าทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นบุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีได้ แต่การเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายสามารถเริ่มต้นคดีอาญาดังกล่าวได้นั้น ถือเป็นหลักการที่ได้รับการยอมรับว่ามีประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะใช้เพื่อป้องกันการปฏิเสธความยุติธรรมจากทางภาครัฐ อีกทั้งเป็นวิถีทางที่จะทำให้คู่กรณีสามารถเข้ามาต่อสู้กันโดยชอบด้วยกฎหมายในชั้นศาล มิเช่นนั้นปัญหาการแก้แค้นของผู้เสียหายด้วยวิธีการอันผิดวิधिแห่งสังคมนิติรัฐได้

การที่มาตรา 28 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดให้ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาได้เช่นเดียวกับพนักงานอัยการ ถือได้ว่าเป็นการฟ้องคดีอาญาที่มีความเป็นอิสระแตกต่างจากอำนาจการควบคุมของพนักงานอัยการอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ผู้เสียหายมีสิทธิในการฟ้องคดีอาญาโดยไม่มีการจำกัดประเภทความผิดหรือในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีดังกล่าวแล้ว ผู้เสียหายก็มีสิทธิที่จะนำคดีอาญามาฟ้องต่อศาลได้ โดยการสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการไม่ถือได้ว่าเป็นการตัดสิทธิการฟ้อง

คดีอาญาของผู้เสียหาย ทั้งนี้การให้อำนาจแก่ผู้เสียหายอย่างมากเช่นนี้ ในปัจจุบัน อาจเป็นการก่อให้เกิดปัญหาที่เกิดจากการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหายได้หลายประการ เช่น ปัญหาที่เกิดจากผู้เสียหายดำเนินการฟ้องคดีอาญาโดยขาดประสิทธิภาพเข้ามาเป็น คู่ความในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญาที่ดีได้ ปัญหาที่ผู้เสียหายและผู้ต้องหา จึงร่วมมือกันฉ้อฉลกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาทำให้ทราบได้ว่า มีหลายคดีที่ศาลพิพากษายกฟ้องหรือศาลสั่งจำหน่ายคดี เนื่องจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ขาดประสิทธิภาพ ในด้านการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยอาจเป็นเพราะผู้เสียหายไม่มีมาตรการทางบังคับ หรือเรียกพยานหลักฐานจากฝ่ายผู้ถูกกล่าวหา ตลอดจนขาดความรู้ความสามารถและ เครื่องมือในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ทันสมัย

สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นที่ต้นตอของการนำไปสู่ความยุติธรรมทางกระบวนการ โดยมากไปกว่านั้นอาจยังผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องต้องระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตาม มาตรา 39 (4) เมื่อศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดที่ผู้เสียหายได้ฟ้องต่อศาลแล้ว ผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว ดังนี้

ตัวอย่างที่หนึ่ง การที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยหาว่าพยายามฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา แต่มิได้กล่าวเวลาและสถานที่ซึ่งจำเลยกระทำผิด ทั้งมิได้บรรยายให้เข้าองค์ประกอบ ความผิดฐานพยายามฆ่าผู้อื่น ศาลสั่งให้แก้ฟ้องให้ถูกต้องแต่โจทก์ไม่ดำเนินการแก้ไข ฟ้องให้ถูกต้องตามคำสั่งศาล จนทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 181 และมาตรา 185 กรณีดังกล่าวอาจถือได้ว่า ศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องแล้ว พนักงานอัยการจะดำเนินการฟ้องจำเลยในความผิดฐานนั้นอีกไม่ได้

ตัวอย่างที่สอง คดีก่อนผู้เสียหายฟ้องจำเลยที่ 1 ในข้อหาบุกรุกความผิดต่อเสรีภาพ และทำให้เสียทรัพย์ ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่า สิทธิครอบครองตึกพิพาทเป็นของจำเลย คดีโจทก์ไม่มีมูล พิพากษายกฟ้อง ต่อมาพนักงานอัยการได้นำการกระทำอันเดียวกัน คดีก่อนมาฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีนี้อีกในข้อหาบุกรุก แม้คดีก่อนศาลอุทธรณ์จะ พิพากษายืน คดีถึงที่สุดหลังจากพนักงานอัยการฟ้องคดีนี้ก็ตาม ก็ถือว่าจำเลยที่ 1

‘ได้มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดของศาลในความผิดที่ได้ฟ้องแล้ว สิทธิที่พนักงานอัยการจะนำคดีนี้มาฟ้องย่อมระงับไปและแม้จำเลยที่ 2 มิได้เป็นคู่ความในคดีก่อนก็ตามย่อมได้รับผลตามคำพิพากษาในคดีก่อนนั้นด้วย

จากคำพิพากษาศาลฎีกาทั้งสองที่กล่าวมา เมื่อผนวกกับการพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยในส่วนของการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย พบว่า บทบัญญัติของกฎหมายไทยมีลักษณะผสมผสานระหว่างกฎหมายฝรั่งเศสและกฎหมายเยอรมัน แต่ลักษณะเฉพาะของกฎหมายไทยที่ไม่ปรากฏในกฎหมายของชาติใดในโลก คือ การที่กฎหมายไทยเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องและดำเนินคดีอาญาได้อย่างอิสระโดยลำพัง โดยไม่ต้องมีการเชื่อมโยงหรือประสานกับพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานที่ใช้อำนาจของรัฐ จึงยังผลให้การควบคุมคดีอาญาแผ่นดินอาญาเกิดช่องโหว่ในทางปฏิบัติ ในการที่เจ้าพนักงานจะเข้าไปรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของสาธารณะได้

ในกรณีความผิดอาญาต่อส่วนตัวของประเทศไทย ผู้เสียหายมีบทบาทสำคัญในการเริ่มต้นและยุติคดีอาญาได้เองตามลำพัง ไม่ว่าจะเป็นการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือพนักงานสอบสวนและการนำคดีมาฟ้องเองต่อศาล แต่ในกรณีที่ผู้เสียหายนำคดีมาฟ้องยังศาลเอง มาตรการทางกฎหมายได้มีข้อจำกัดในการดำเนินคดีในชั้นศาลพอสมควร โดยศาลจะทำการไต่สวนมูลฟ้องให้ศาลเป็นที่แน่ใจว่าคดีที่ผู้เสียหายนำมาฟ้องมีมูลพอที่จะลงโทษจำเลยได้ก่อนเสมอ เว้นแต่ในกรณีที่พนักงานอัยการได้ฟ้องคดีจำเลยในข้อหาเดียวกับคดีที่ผู้เสียหายได้ฟ้องคดีไว้ก่อนแล้ว ก็ไม่จำเป็นที่ศาลต้องดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องโจทก์ที่เป็นเอกชนแต่อย่างใด

แต่การให้อำนาจแก่ผู้เสียหายในการดำเนินคดีอาญาเองตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ เมื่อผู้เสียหายและผู้กระทำความผิดกระทำการโดยสมประโยชน์กันแล้ว จะร่วมมือกันดำเนินการกับผู้กระทำความผิดโดยกระทำการฉ้อฉลกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดำเนินการชิงฟ้องผู้กระทำความผิดที่เป็นความผิดอาญาแผ่นดินก่อนที่พนักงานอัยการจะดำเนินการฟ้อง อีกทั้งนำพยานหลักฐานที่อ่อนต่อการใช้ดุลพินิจลงโทษจำเลยมาแสดงต่อศาล จนทำให้ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องจำเลยในคดีซึ่งได้ฟ้องตามการกระทำความผิดนั้น ๆ

ผลลัพธ์ที่เป็นผลร้ายต่อการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินโดยผู้เสียหายนี้ย่อมตกอยู่กับสังคม เพราะรัฐถือเป็นหน่วยรวมหน่วยใหญ่ที่ได้รับความเสียหายจากการดำเนินคดีโดยสมยอมระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย กล่าวคือ อาจมองได้ว่าวิธีการดังกล่าวเป็นการฉ้อฉลกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กระทำไปโดยหวังผลเพียงเพื่อให้จำเลยที่ผู้เสียหายจึงฟ้องต้องได้รับโทษตามกฎหมาย โดยผลของการกระทำดังกล่าวจะยังผลทำให้พนักงานอัยการหมดซึ่งเป็นบุคลากรที่ใช้อำนาจฟ้องผู้กระทำความผิดหมกซึ่งสิทธิตามกฎหมายที่จะเข้าดำเนินคดีอย่างแท้จริงต่อจำเลยได้อีก เนื่องจากเข้าหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4) ที่บัญญัติให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องยอมระงับไปเมื่อศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด

กรณีดังกล่าวจึงทำให้เกิดความเสียหายต่อภาครัฐอย่างเห็นได้ชัด เพราะเกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เนื่องจากพนักงานอัยการไม่สามารถเข้าไปดำเนินคดีอาญาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐได้ทันทั่วทั้งที่ มากไปกว่านั้นสิทธิของผู้ต้องหาอาจได้รับการคุ้มครองอย่างไม่เต็มหลักการ เพราะอาจถูกดำเนินคดีซ้ำสองในการกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว ในกรณีที่พนักงานอัยการประสงค์จะอุทธรณ์ในเรื่องของเจตนาในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดิน

โดยถ้าศาลได้มีคำพิพากษาออกมาว่าการดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหายซึ่งเป็นเอกชนที่เข้ามาเป็นโจทก์เป็นการดำเนินคดีโดยสมยอมแล้ว จะทำให้สิทธิของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาต่อจำเลยเกิดขึ้นใหม่อีกรอบ ซึ่งอาจไปขัดกับหลักการสากลที่ห้ามดำเนินคดีอาญาต่อผู้ต้องหาซ้ำเป็นครั้งที่สองในการกระทำความผิดเพียงครั้งเดียว (Ne Bis in Idem) ในเรื่องนี้ผู้ศึกษามีความเห็นว่าการพิจารณาไปที่การเน้นหลักการดำเนินคดีอาญาของไทยที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเป็นหลัก เนื่องจากความผิดอาญาไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัว ย่อมเป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อสังคมหรือมหาชนทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม รัฐโดยพนักงานอัยการที่ใช้อำนาจในการควบคุมประโยชน์สาธารณะจึงควรทราบถึงการเข้ามาในคดีอาญาแผ่นดินของเอกชนในทุกกรณี ดังนั้น รัฐจึงควรมีมาตรการทางกฎหมายที่จะคอยควบคุมหรือให้อำนาจพนักงานอัยการ หรือมาตรการในการประสานความร่วมมือระหว่างผู้เสียหายกับพนักงานอัยการหรือระหว่างองค์กรอัยการกับศาลยุติธรรม

ทั้งนี้เพื่อที่รัฐจะมีอำนาจเข้าไปตรวจสอบหรือดำเนินคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายได้อย่างทันทั่วทั้งที่ อีกทั้งยังเป็นการควบคุมการกระทำของผู้เสียหายที่ดำเนินการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดีอาญาแผ่นดิน ไม่ว่าการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาของผู้เสียหายจะเกิดจากการจงใจกระทำการโดยสมยอมเพื่อฉ้อฉลกระบวนการยุติธรรม หรือกระทำไปโดยขาดประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการพิจารณาส่วนตนอย่างแท้จริง โดยปัญหาดังกล่าวย่อมทำให้เกิดปัญหาของการควบคุมประโยชน์สาธารณะในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ปัญหาดังกล่าวนี้นี้จึงควรนำมาวิเคราะห์เพื่อหาทางออกให้แก่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ทั้งนี้เพื่อรัฐจะสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. วิเคราะห์ปัญหาพนักงานอัยการไม่ทราบว่าผู้เสียหาย

ดำเนินการฟ้องคดีอาญาแผ่นดินด้วยตนเอง

การยื่นฟ้องจำเลยในคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายที่เป็นเอกชนต่อศาล โดยในปัจจุบันมาตรการทางกฎหมาย ขอบบังคับ ข้อตกลงระหว่างผู้เสียหายกับองค์กรของรัฐยังขาดมาตรการที่จะเข้ามาควบคุมการรักษาประโยชน์สาธารณะที่ดีได้ จึงทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถทราบถึงการเข้ามาดำเนินคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายที่เป็นเอกชนได้ทันทั่วทั้งที่ ทั้งนี้พนักงานอัยการอาจต้องดำเนินการหาข้อมูลว่าผู้เสียหายจะเข้ามาเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลเมื่อใด โดยในทางปฏิบัติของไทยนั้นยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ดีที่จะคอยประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรตุลาการและองค์กรอัยการหรือระหว่างผู้เสียหายที่เข้ามากระบวนการ โดยมีประสงค์จะเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลกับองค์กรอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการสามารถเข้ามาในคดีเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะได้อย่างทันกาล เมื่อผู้เสียหายดำเนินการฟ้องคดีอาญาแผ่นดินต่อศาลเอง หรือในบางกรณีที่พนักงานอัยการที่รับผิดชอบทราบถึงการฟ้องคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายแล้ว แต่ด้วยอัตรากำลังและปริมาณงานที่ล้นมือจึงอาจยังผลให้ไม่สามารถเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมได้

เมื่อนำแนวความคิดของพวกอรรถประโยชน์มาวิเคราะห์กับอำนาจของพนักงานอัยการ ในความจำเป็นต่อรับรู้ถึงการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล จึงทำให้พอที่จะอนุมานได้ถึงความจำเป็นที่พนักงานอัยการควรทราบถึงการดังกล่าวเพียงไร เพราะโดยเนื้อหาและบทบาทของพนักงานอัยการในประเทศไทยที่ระบบกฎหมายเป็นระบบกล่าวหา มีศาลวางตัวเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง พนักงานอัยการจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลเป็นอย่างมากและมีความจำเป็นต่อการเป็นผู้รักษาประโยชน์สาธารณะเป็นอย่างสูง ดังนั้นแม้เจตนารมณ์ตามมาตรการทางกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นไปในแนวทางที่ดี ที่จะรักษาสิทธิซึ่งการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายที่เป็นเอกชน ให้สามารถใช้อำนาจถ่วงดุลกับของพนักงานอัยการ แต่เมื่อเกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของเอกชนและประโยชน์ของสาธารณะความสำเร็จของมาตรการทางกฎหมายจึงควรวัดจากความสำเร็จในการให้ความยุติธรรมแก่สังคมว่าโดยเนื้อแท้ สัดส่วนของการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผลซึ่งความยุติธรรมเกิดขึ้นจริงในสังคมไทยเพียงไร

กฎหมายอาญาที่ดีจึงควรเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่เป้าหมายของความสงบในสังคม กล่าวคือ กฎหมายมิได้พิทักษ์ผลประโยชน์ของปัจเจกชนในฐานะที่เป็นเป้าหมายของตัวเอง แต่เป็นวิถีทางที่สำคัญในการนำไปสู่เป้าหมายของสงบสุขในสังคมโดยรวมสิ่งที่เราต้องยอมรับในสังคมปัจจุบันคือหลักการควบคุมการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ของเอกชนและประโยชน์สาธารณะกับสิทธิของเอกชนที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญาแผ่นดินเป็นสิ่งที่กระทำให้เกิดผลได้ยากยิ่ง ดังนั้นการที่จะประสานทั้งสองแนวทางให้มีจุดมุ่งหมายทางด้านกฎหมายเดียวกันจึงเป็นเรื่องที่เกิดประสิทธิผลได้ยากเช่นเดียวกัน เพราะการนำกระบวนการยุติธรรมทางอาญามาใช้ให้เกิดความยุติธรรมในสังคมได้นั้น ย่อมต้องไปผลกระทบต่อสิทธิในพลเมืองเป็นเรื่องปกติ แต่การมาตรการทางกฎหมายที่ไม่สามารถตอบโจทก์ของการเข้ามารักษาผลประโยชน์ของพนักงานอัยการได้นั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าห่วงอย่างมากในวงการกฎหมาย

แนวทางการฟ้องคดีอาญาแผ่นดินโดยผู้เสียหายซึ่งเป็นเอกชนและการฟ้องคดีอาญาแผ่นดินโดยรัฐ มีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายในการฟ้องคดีที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การฟ้องคดีโดยผู้เสียหายจะมีความมุ่งหมายแต่เพียงที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

เพื่อให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงตามแนวความคิดของพวกปัจเจกชนนิยม หรือ อาจเพียงแต่ต้องการมุ่งชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของตนเป็นหลัก โดยมีได้คำนึงถึงสัดส่วนของความเสียหายหรือคำนึงถึงสังคมโดยรวม ซึ่งจาก แนววัตถุประสงค์ดังกล่าวการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่มีความมุ่งหมายต่อประโยชน์ของ สังคมโดยส่วนรวมเป็นหลัก โดยหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐถือว่ารัฐเป็นหน่วยใหญ่ ที่ได้รับความเสียหาย โดยยึดหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและจะ มอบอำนาจการรักษาความสงบเรียบร้อยให้เป็นหน้าที่ของรัฐ ไม่ใช่ของเอกชนผู้เสียหาย เช่นหลักการให้ผู้เสียหายเป็นผู้ดำเนินคดีอาญา

ข้อดีของการที่พนักงานอัยการทราบถึงการเข้ามาเริ่มต้นกระบวนการพิจารณาคดี ในชั้นศาล สามารถทำให้พนักงานอัยการเข้ามาในคดีอาญาแผ่นดินได้อย่างทันทั่วทั้งนี้อาจยื่นคำร้องขอเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมตาม มาตรา 31 แห่งประมวลกฎหมายวิธี-พิจารณาความอาญา โดยถ้าพนักงานอัยการเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมในคดีแล้ว ถ้าพนักงาน-อัยการเห็นว่า โจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายจะกระทำหรือละเว้นการกระทำใด ๆ ในกระบวนการ พิจารณาของพนักงานอัยการเสียหาย เช่น ผู้เสียหายฟ้องคดีแล้วเกล้งบรรยายฟ้องให้ ไม่เข้าองค์ประกอบความผิด ผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาแผ่นดินในฐานะความผิดที่มีโทษต่ำกว่า ความผิดที่เกิดขึ้นจริง เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีอาญาแผ่นดินแล้วใช้วิธีการใด ๆ เพื่อให้ศาล เชื่อว่าพยานหลักฐานไม่น่าเชื่อถือจนศาลมีคำพิพากษายกฟ้องที่สุด เป็นต้น

พนักงานอัยการสามารถใช้อำนาจตาม มาตรา 32 แห่งประมวลกฎหมายวิธี-พิจารณาความอาญา ร้องขอต่อศาลให้สั่งให้ผู้เสียหายกระทำหรืองดเว้นการกระทำนั้น ๆ ได้ เฉกเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศสที่กำหนดให้อำนาจดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ฝรั่งเศส อยู่ในฐานะที่รับรู้การเข้ามาในคดีอาญาของผู้เสียหายทุกคดี เพราะองค์กรอัยการ ของประเทศฝรั่งเศสเป็นองค์กรหลัก ในการดำเนินคดีอาญาและเป็นองค์กรเดียวที่สามารถ ดำเนินคดีอาญาได้ แม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์ก็ตาม แต่ ผู้เสียหายก็ไม่มีอำนาจดำเนินคดีได้โดยลำพัง ลักษณะสำคัญของกฎหมายฝรั่งเศสดังกล่าว สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีที่ว่า “พนักงานอัยการเป็นผู้รักษาผลประโยชน์สาธารณะ ได้มากกว่าผู้เสียหายที่ทำหน้าที่ในคดีอาญา เพียงเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนตัว”

อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงการดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหายในประเทศเยอรมัน พบว่า ประโยชน์สาธารณะได้รับการปกป้องจากกฎหมายอย่างแน่นหนา เพราะโดยหลักการแล้วพนักงานอัยการแต่ผู้เดียวจะเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญา ผู้เสียหายไม่อาจเข้ามาทำให้อำนาจของพนักงานอัยการเสียหายได้ แม้ในคดีความผิดประเภทที่ผู้เสียหายสามารถฟ้องดำเนินคดีอาญาได้เองซึ่งเป็นความผิดส่วนน้อย ถ้าศาลเห็นว่า ประโยชน์สาธารณะได้รับความกระทบกระเทือน ศาลต้องแจ้งให้พนักงานอัยการทราบถึงการดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหาย เพื่อให้พนักงานอัยการเข้ามาในคดีอาญาเพื่อระงับรักษาประโยชน์สาธารณะ หรือแม้แต่ในประเทศอังกฤษที่ปัจจุบันหันมาให้ความสำคัญต่อการหลักการดำเนินคดีอาญาที่มีการจำกัดอำนาจฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายให้น้อยลง โดยมีองค์กรของรัฐเข้ามาควบคุมดูแลเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจการดำเนินคดีของผู้เสียหายให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

จากการศึกษามาตรการของประเทศอังกฤษ ทำให้พอให้อนุมานได้ว่า จากเดิมที่รัฐเคยให้อำนาจแก่ผู้เสียหายอย่างเต็มที่ ในการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาได้อย่างกว้างขวางตามหลักการดำเนินคดีโดยประชาชน แต่รัฐได้ประสบกับปัญหาในกรณีที่ปล่อยให้ผู้เสียหายดำเนินคดีเพียงลำพัง เพราะผู้เสียหายไม่มีความสามารถในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือประโยชน์ของรัฐได้ ประเทศอังกฤษจึงได้วางมาตรการจำกัดสิทธิในการฟ้องร้องคดีอาญาของผู้เสียหาย โดยการฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายต้องถูกควบคุมดูแลการดำเนินคดีโดยฝ่ายรัฐ ทั้งนี้การดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหายในประเทศอังกฤษไม่อาจดำเนินการโดยปราศจากการควบคุมของฝ่ายรัฐได้อีกต่อไป

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศที่พอจะอนุมานได้ว่า เมื่อพนักงานอัยการทราบถึงการที่ผู้เสียหายเริ่มต้นการฟ้องคดีอาญาแผ่นดิน โดยไม่ผ่านการสอบสวนตามกระบวนการจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานอัยการสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายเข้าไปปรึกษาผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวมได้อย่างทันทั่วถึง โดยมาตรการที่ให้อำนาจแก่พนักงานอัยการก็มีบัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขมาตรการทางกฎหมายเป็นการยุ่งยากแต่อย่างใดและสามารถนำไปบังคับใช้ในทางปฏิบัติได้โดยทันที และปัญหาที่ผู้เสียหายซึ่งเป็นเอกชนใช้อำนาจฟ้องของตนในคดีอาญาแผ่นดินเพื่อช่วยเหลือผู้กระทำ-

ความผิดให้ไม่ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลงจะได้รับการเยียวยาจากการใช้อำนาจผ่านทางพนักงานอัยการ การผ่อนลดกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก็จะทำให้ยากยิ่งขึ้น ผู้กระทำความผิดก็จะได้รับการลงโทษตามกฎหมาย ความยุติธรรมทางอาญาก็จะมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดผลลัพธ์ในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น อีกทั้งในกรณีที่พนักงานอัยการสามารถเข้าไปในคดีอาญาแผ่นดินได้อย่างทันท่วงที จะยังผลให้ปัญหาการที่จำเลยได้รับการพิจารณาในการกระทำเพียงกรรมเดียวถึงสองครั้งสองคราวหมดไป เพราะเมื่อพนักงานอัยการสามารถเข้าไปในคดีได้ และยังไม่กระทำการใดเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะไว้ จนศาลมีคำพิพากษาในความผิดซึ่งได้ฟ้องจำเลยแล้ว คำพิพากษาดังกล่าวนี้น่าจะเป็นคำพิพากษาที่เสร็จเด็ดขาดในความผิดกรรมที่ได้ฟ้องจำเลยนี้แล้วตามมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

จากการศึกษาจึงพอสรุปได้ว่า ในคดีความผิดอาญาแผ่นดินการเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายฟ้องและดำเนินคดีอาญาได้เอง ได้รับการพิสูจน์ว่ามีประโยชน์มากมายหลากหลายต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะเป็นวิธีทางหนึ่งแห่งการป้องกันการปฏิเสธความยุติธรรม อันเกิดจากการปฏิบัติงานอย่างล่าช้าหรือไม่ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการ อีกทั้งเป็นวิธีทางเดียวที่จะต่อสู้กันโดยชอบด้วยกฎหมายในชั้นศาลแต่ในทางปฏิบัติแล้วมาตรการทางกฎหมายของไทยยังคงขาดการเชื่อมโยงระหว่างองค์กรของรัฐที่ใช้กฎหมายทางอาญาด้วยกัน

ผู้ทำการศึกษาเห็นควรเสนอมาตรการที่เป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างศาลยุติธรรมกับองค์กรอัยการ โดยให้นิติกรขององค์กรอัยการทำหน้าที่ตรวจสอบถึงการฟ้องคดีอาญาแผ่นดิน เพื่อให้พนักงานอัยการสามารถทราบถึงสิทธิในการเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมในคดีอาญาแผ่นดินเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐได้ทันท่วงที ทั้งนี้หากพนักงานอัยการเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมในคดีอาญาแล้วนั้น อำนาจในการดำเนินการต่าง ๆ ของผู้เสียหายก็จะถูกจำกัดเท่าที่ไม่ทำให้คดีของพนักงานอัยการเกิดความเสียหาย การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่จะส่งผลให้คดีอาญาแผ่นดินต้องเสียหายก็จะถูกควบคุมได้โดยรัฐ

2. วิเคราะห์ปัญหาการขอเข้าเป็นโจทก์ของพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2478 และได้มีการบัญญัติให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการจะยื่นคำร้องเพื่อขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้เสียหายที่เป็นเอกชนได้ โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 31 แห่งประมวลกฎหมายดังกล่าว แต่ทั้งนี้นับแต่มีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลารวมเกือบทั้งสิ้น 78 ปี แต่พบว่า ยังไม่มีการนำมาตรา 31 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไปใช้เพื่อขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้เสียหาย แม้แต่ครั้งเดียว กล่าวคือ ยังไม่เคยมีการนำมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวเพื่อขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับผู้เสียหายมาบังคับใช้แต่อย่างใด อีกทั้งในมาตรา 120 ก็ได้บัญญัติห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญาใดต่อศาล ถ้ามิได้มีการผ่านขั้นตอนของการสอบสวนมาเสียก่อน

แต่การที่พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องขอเข้าเป็นโจทก์ร่วม ไม่ถือว่าเป็นการเริ่มต้นคดีใหม่จึงไม่ตกอยู่ภายใต้มาตรา 120 แต่การที่พนักงานสอบสวนอยู่ระหว่างดำเนินการสอบสวนที่ยังไม่เสร็จสิ้นหรือยังมิได้เริ่มดำเนินการสอบสวน จึงอาจทำให้แม้พนักงานอัยการจะทราบว่าผู้เสียหายเริ่มต้นฟ้องในคดีอาญาแผ่นดิน แต่ภายใต้ขอบแห่งระยะเวลาที่จำกัดพนักงานอัยการก็ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้ทัน เพราะพนักงานสอบสวนอาจต้องเริ่มการสอบสวนใหม่ตั้งแต่แรกเริ่ม และการสอบสวนที่กระทำไปเพื่อเก็บและรวบรวมพยานหลักฐานอาจต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร จึงอาจไม่ทันขอบระยะเวลาที่ศาลกำหนดนัดเพื่อให้โจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายมาดำเนินการเพื่อไต่สวนมูลฟ้องได้

การบัญญัติให้อำนาจพนักงานอัยการในการเข้ามาเป็นโจทก์ร่วมในคดีอาญาแผ่นดินมาจากแนวคิดของพวกอรรถประโยชน์ โดยเน้นไปที่การให้ความสำคัญของกฎหมายว่าต้องรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์โดยรวมของสังคม โดยเน้นที่การรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของปัจเจกชนโดยทั่วไป

โดยในประเทศที่ยึดถือหลักการดำเนินอาญาโดยรัฐเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะมีแนวคิดว่า เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น รัฐต้องเข้ามาดูแลเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย

เนื่องจากการกระทำความผิดทำให้รัฐเกิดความเสียหาย จึงให้รัฐมีอำนาจการฟ้องคดีอาญาควบคู่ไปกับผู้เสียหายที่เป็นบุคคลได้รับผลร้ายจากการกระทำความผิด เพราะแนวทางในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินระหว่างรัฐและผู้เสียหายอาจมีผลประโยชน์ที่สวนทางกัน ในบางกรณี รัฐจึงต้องสร้างมาตรการทางกฎหมายออกมาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐไว้ โดยมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวรัฐได้ใช้อำนาจผ่านทางองค์กรอัยการ เพื่อเป็นหน่วยงานที่ช่วยในการรักษาซึ่งความยุติธรรมของส่วนรวม

จากการศึกษาถึงแนวคิดและที่มาของมาตรา 31 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นมาตรการที่ให้อำนาจแก่พนักงานอัยการในการเข้าเป็นโจทก์รวมในคดีอาญาแผ่นดิน ทำให้พออนุมานได้ถึงเจตนารมณ์ของมาตรการทางกฎหมายว่า มีความประสงค์ต้องการให้พนักงานอัยการ สามารถเข้าไปสู่คดีอาญาแผ่นดินที่ผู้เสียหายเป็นผู้ดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้อย่างรวดเร็ว เพราะเมื่อนำไปวิเคราะห์ร่วมกับมาตรา 32 ก็ยิ่งทำให้ทราบได้ถึงแนวทางของการให้อำนาจแก่พนักงานอัยการที่มีเจตนารมณ์ประสงค์ให้พนักงานอัยการสามารถเข้าไปเพื่อรักษาประโยชน์ของรัฐได้อย่างทันทั่วทั้งที่

มาตรการทางกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานอัยการขอเข้าเป็นโจทก์รวมกับผู้เสียหาย ถือเป็นมาตรการทางอาญาที่มีเจตนารมณ์ทางกฎหมายที่ดีและยังถือเป็นมาตรการที่บัญญัติมาเพื่อถ่วงดุลซึ่งสิทธิในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดิน ระหว่างผู้เสียหายที่เป็นเอกชนและองค์กรอัยการที่เป็นผู้ใช้อำนาจรัฐ เพื่อให้สององค์กรที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินควบคู่กันสามารถประสานไว้ซึ่งผลประโยชน์ของทั้งสององค์กรได้ อีกทั้งยังเป็นการควบคุมผู้เสียหายที่เป็นเอกชนซึ่งผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาแผ่นดินไปในตัวอีกด้วย

ข้อดีของการให้อำนาจพนักงานอัยการขอเข้าเป็นโจทก์รวมกับผู้เสียหาย อาจกล่าวได้ว่า ในกรณีพนักงานอัยการที่ทราบถึงการเริ่มต้นคดีอาญาแผ่นดินในชั้นศาลแล้ว ก็สามารถใช้มาตรการดังกล่าวควบคู่มาตรา 32 แห่งประมวลกฎหมายเดียวกัน เพื่อระงับการกระทำของผู้เสียหายที่จิตใจทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาแผ่นดินเสียหาย หรือผู้เสียหายกระทำโดยขาดประสิทธิภาพในการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ พนักงานอัยการสามารถเข้าไปในกระบวนการพิจารณาในส่วนของคดีอาญาแผ่นดินและรักษาผลประโยชน์ของสังคมได้อย่างทันทั่วทั้งที่ การถือผลกระบวนการยุติธรรมโดยผู้เสียหายและจำเลยย่อมได้รับการป้องกันโดยมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวนี้

ทั้งนี้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายของฝรั่งเศสและประเทศเยอรมัน ทำให้ทราบได้ว่าแม้กฎหมายฝรั่งเศสจะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายเข้าร่วมเป็นโจทก์ด้วยก็ตาม แต่ผู้เสียหายก็ไม่มีอำนาจดำเนินคดีได้โดยลำพัง โดยกฎหมายฝรั่งเศสมีแนวทางที่สอดคล้องกับหลักการของพนักงานอัยการ ที่จะเข้ามาเป็นผู้รักษาผลประโยชน์สาธารณะได้มากกว่าผู้เสียหายที่ทำหน้าที่ในคดีอาญาเพียงเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนตน อีกทั้งในส่วนของประเทศเยอรมันจะมีแนวทางที่เคร่งครัดมากกว่า โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจแต่ผู้เดียวในการดำเนินคดีอาญา จากหลักการของทั้งสองประเทศที่ได้กล่าวมานี้ ถ้าประเทศไทยนำหลักการดังกล่าวมาใช้โดยบัญญัติให้พนักงานอัยการปรากฏตัวในทุกคดีอาญาที่ผู้เสียหายดำเนินการฟ้องเอง การขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมตาม มาตรา 31 ก็คงจะไม่มีความจำเป็นที่ต้องนำมาใช้อีกต่อไป

ผลลัพธ์จากการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31 ทำให้ทราบว่า การขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมของพนักงานอัยการมีบัญญัติไว้อย่างยาวนานถึง 78 ปี แต่ไม่มีการนำมาตราดังกล่าวไปบังคับใช้จริงเลยในทางปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานอัยการไม่ทราบถึงการเริ่มต้นฟ้องคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหาย หรือกรณีที่พนักงานอัยการทราบการดำเนินการของผู้เสียหายแล้ว แต่ขาดซึ่งงบประมาณและบุคลากรในการเข้ามาดำเนินการยื่นคำร้องเพื่อเข้าเป็นโจทก์ในคดีอาญาแผ่นดินนั้น ๆ ได้ อีกทั้งองค์กรอัยการยังไม่มีหน่วยงานและมาตรการทางกฎหมายที่จะให้อำนาจบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อที่จะเข้ามาตรวจสอบการเริ่มต้นคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายอย่างจริงจัง จึงยังผลต่อมาตรา 31 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ขาดการนำไปบังคับใช้อย่างจริงจังดังเช่นเจตนารมณ์ที่ดีของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาดังกล่าว

จากการศึกษาจึงพบว่า องค์กรอัยการยังขาดการนำมาตรการขอเข้าเป็นโจทก์ร่วมของพนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไปใช้บังคับ จึงควรมีการรณรงค์ในองค์กรเพื่อให้พนักงานอัยการทราบถึงเจตนารมณ์ที่ดีของกฎหมายจนยังผล ให้มีการนำมาตรการทางกฎหมายที่ดีนี้ไปใช้บังคับอย่างจริงจัง

3. วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการตัดอำนาจฟ้องของ ผู้เสียหายโดยสิ้นเชิงหรือตัดเพียงบางประเภท

ปัจจุบันอำนาจในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย กำหนดให้ผู้เสียหายและพนักงานอัยการมีสิทธิในการเริ่มต้นคดีอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้เสียหายสามารถเข้าไปรักษาผลประโยชน์ส่วนตนโดยยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้เอง โดยไม่ต้องได้รับการอนุญาตจากพนักงานอัยการแต่อย่างใด และพนักงานอัยการก็มีอำนาจเช่นเดียวกันกับผู้เสียหายที่จะเริ่มต้นคดีอาญาแผ่นดินได้เช่นกัน โดยไม่มีข้อกำหนดว่า จะต้องได้รับคำร้องทุกข์จากผู้เสียหายก่อน แต่โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจเริ่มต้นกระบวนการพิจารณานั้น เพื่อให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นเจ้าพนักงานที่ใช้อำนาจรัฐ สามารถเริ่มต้นคดีอาญาเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ แต่โดยเจตนารมณ์ดังกล่าวแล้วมีความประสงค์ที่จะให้พนักงานอัยการเข้าไปรักษาผลประโยชน์ทางด้านความยุติธรรมของรัฐเป็นหลักใหญ่

แต่เมื่อผู้เสียหายที่ดำเนินคดีอาญาโดยประสงค์ไปที่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม แต่รัฐดำเนินคดีภายใต้ความแนวทางที่ประสงค์จะรักษาประโยชน์สาธารณะ ประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายจึงสวนทางกัน อีกทั้งยังผลให้เกิดปัญหาตามมาในทางปฏิบัติ ทั้งนี้การให้อำนาจตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยแก่ผู้เสียหายอย่างมากจนทำให้ผู้เสียหายใช้สิทธิไปในทางที่ไม่สุจริต โดยร่วมกับจำเลยดำเนินการฉ้อฉลกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังเช่นปัญหาที่เกิดขึ้นตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9334/2538 และ 6446/2547 ที่ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาว่าการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยเป็นการฟ้องในลักษณะสมยอมกัน อีกทั้งเป็นการดำเนินคดีโดยไม่สุจริตเพื่อหวังผลเพียงต้องการตัดสิทธิพนักงานอัยการ โจทก์ มิให้มีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยเท่านั้น “ย่อมถือไม่ได้ว่าคดีก่อนได้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีแก่จำเลยอย่างแท้จริง สิทธินำคดีอาญามาฟ้องของโจทก์ในคดีนี้หาได้ระงับไป”

เมื่อแนวทางในการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ได้ให้อำนาจดำเนินคดีอาญาแก่ทั้งผู้เสียหายและพนักงานอัยการ แนวทางปฏิบัติของประเทศไทยจึงเป็นการให้อำนาจแบบคู่ขนานระหว่างพนักงานอัยการและผู้เสียหาย

แต่ในทางปฏิบัติเกิดปัญหาที่ผู้เสียหายใช้สิทธิโดยไม่สุจริตดังที่ได้กล่าวมา จึงควรมีการนำสิทธิในการเริ่มต้นคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหาย มาวิเคราะห์เพื่อหาทางปรับปรุงและหาหนทางแก้ไขที่นำไปสู่การควบคุมซึ่งสิทธิที่มากเกินไปของผู้เสียหายในคดีอาญาแผ่นดินของประเทศไทย

3.1 วิเคราะห์การตัดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายโดยสิ้นเชิง

การที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยกำหนดให้อำนาจแก่ผู้เสียหายในการเริ่มต้นคดีอาญาได้นั้น เป็นผลมาจากแนวความคิดของพวกปัจเจกชนนิยมที่เน้นการดำเนินคดีอาญาเพื่อการแก้แค้นตอบแทนผู้กระทำความผิด โดยมีเป้าหมายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อการลดความอาฆาตมาดร้ายของบุคคลที่ผู้เสียหาย ซึ่งปรัชญาดังกล่าวเป็นพื้นฐานของอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตย อันถือว่าสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ซึ่งถือว่าการรักษาและควบคุมความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเป็นของประชาชนในสังคมทุกคน

แนวความคิดจึงมีอิทธิพลในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญา โดยถือว่าเสรีภาพของประชาชนในสังคมนั้น ๆ รัฐจะกระทำละเมิดมิได้ กฎหมายจึงยอมให้เอกชนมีสิทธิในการฟ้องคดีอาญาได้เอง ซึ่งประเทศอังกฤษถือตามรากเหง้าของแนวความคิดดังกล่าวนี้ แต่จากการที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้อำนาจแก่ผู้เสียหายตามแนวความคิดของพวกปัจเจกชนนิยม ส่งผลให้เมื่อผู้เสียหายได้รับการชดเชยและมีความรู้สึกว่าการกระทำความผิดสาสมแก่การกระทำแล้ว ผู้เสียหายจะกระทำการสมยอมกับจำเลยแล้วมาฉ้อฉลกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

จากสภาพปัญหาในทางปฏิบัติดังกล่าว จึงควรศึกษาถึงแนวความคิดของพวกอรรถประโยชน์ที่เน้นไปที่การใช้อำนาจรัฐเพื่อรักษาซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวม การควบคุมความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองเป็นหน้าที่ของรัฐหาใช้หน้าที่ของประชาชนคนใดคนหนึ่งไม่ เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นรัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย โดยจัดให้มีเจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ฟ้องคดีอาญาแทนรัฐซึ่งก็คือพนักงานอัยการ โดยไม่คำนึงว่าผู้เสียหายมีความประสงค์อยากจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหรือไม่ และรวมไปถึงการตัดอำนาจดำเนินคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายที่เป็นเอกชนอย่างสิ้นเชิง

เมื่อการให้อำนาจในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินแก่ผู้เสียหายที่มากล้นดังเช่นในปัจจุบัน จึงยังผลให้เกิดปัญหาการใช้สิทธิโดยไม่สุจริตของผู้เสียหายได้โดยง่าย รัฐโดยการให้อำนาจผ่านทางพนักงานอัยการจึงควรมีแนวทางที่ในการเข้าไปในคดีอาญาแผ่นดินเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐได้อย่างทันทั่วทั้งที่ อีกทั้งในกรณีที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเกิดการแก้ไข โดยเปลี่ยนอำนาจการดำเนินคดีอาญาเป็นการตั้งซึ่งสิทธิในการดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหายโดยสิ้นเชิง อาจยังผลให้การควบคุมความเสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้รับการเยียวยาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งพนักงานอัยการก็มีใช้บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในผลแห่งคดี จึงยากที่จะกระทำการอันเป็นการฉ้อฉลต่อกระบวนการยุติธรรมได้

อีกทั้งมาตรการในองค์กรอัยการได้มีการวางระเบียบแบบแผนตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 โดยพนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ในคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พนักงานอัยการมีอำนาจในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน สอบปากคำพยานบุคคล ออกคำสั่งเรียกบุคคลมาให้การต่อพนักงานอัยการได้ หรือออกคำสั่งให้ส่งพยานหลักฐานเอกสารหรือวัตถุและดำเนินการอื่นตามที่พนักงานอัยการเห็นสมควรได้ จึงทำให้พออนุมานได้ว่าพนักงานอัยการมีความสมบูรณ์ในเรื่องของประสิทธิภาพและความสามารถ ด้านการดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ดีกว่าผู้เสียหายที่เป็นเอกชน จากการศึกษาจึงพออนุมานได้ว่าพนักงานอัยการสามารถเข้ามารักษาซึ่งประโยชน์สาธารณะได้ดีกว่าผู้เสียหายที่เป็นเอกชน

แต่เมื่อพนักงานอัยการไม่ใช่บุคคลที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงในผลแห่งคดี อาจส่งผลให้พนักงานอัยการขาดซึ่งความกระตือรือร้นที่จะดำเนินคดีแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ รวมทั้งหลักการแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ดี ไม่ควรละเลยซึ่งสิทธิของเอกชนที่มีอยู่ตามธรรมชาติ อีกทั้งอาจเป็นการละเลยซึ่งสิทธิของผู้เสียหายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้วางแนวทางให้บุคคลสามารถเข้ามาในกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมที่ดีจึงควรประสานซึ่งหลักการแห่งประโยชน์สาธารณะและประโยชน์แห่งปัจเจกชนเข้าด้วยกัน

แต่โดยมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศฝรั่งเศส เยอรมันต่างได้มุ่งเน้นไปที่การให้อำนาจรัฐ โดยยึดถือหลักการดำเนินอาญาโดยรัฐเป็น

หลักในการรักษาซึ่งผลประโยชน์ของสังคม ส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มว่าเมื่อมีการกระทำ-ความผิดอาญาเกิดขึ้น รัฐต้องเข้ามาดูแลเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย เนื่องจากการกระทำ-ความผิดทำให้รัฐเกิดความเสียหาย แม้ประเทศอังกฤษที่ยึดถือหลักการดำเนินคดีอาญา โดยประชาชนก็ได้วางมาตรการจำกัดสิทธิการฟ้องร้องคดีอาญาของผู้เสียหาย โดยการ-ฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายได้ถูกควบคุมดูแลการดำเนินคดีโดยฝ่ายรัฐ การดำเนินคดีอาญา ไม่อาจดำเนินไปโดยปราศจากการควบคุมของฝ่ายรัฐได้อีก

แม้มาตรการทางกฎหมายของประเทศตัวอย่างทั้งสามประเทศจะมีแนวโน้มที่ จะมุ่งเน้นไปที่การควบคุมผู้เสียหายโดยอำนาจรัฐ แต่จากหลักการผู้ศึกษาเห็นว่า ไม่สมควร ละเลยสิทธิของเอกชนเพราะถือเป็นสิทธิที่มีความเป็นอิสระและมีขึ้นเองตามธรรมชาติ ทั้งนี้ในประเทศฝรั่งเศสสิทธิฟ้องคดีอาญาที่ศาลของผู้เสียหายจะมีขึ้นเมื่อพนักงานอัยการ สั่งไม่ฟ้องคดี การจำกัดสิทธิผู้เสียหายลักษณะนี้ทำให้ผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรมได้ หากอัยการไม่สั่งคดีอาญาหรือสั่งคดีล่าช้าเกินควรและยังเป็นแนวทางที่ดีหากนำไปเทียบ กับการตัดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายโดยสิ้นเชิง

จากการศึกษาทำให้ทราบได้ว่าแนวทางแห่งสิทธิในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดิน กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ควรที่จะละเลยทั้งสิทธิแห่งผู้เสียหายที่เป็นเอกชน เพราะเอกชนถือเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดโดยตรง จึงควรที่ จะคงไว้ซึ่งสิทธิในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินของผู้เสียหายต่อไป เพื่อเป็นการถ่วงดุล ซึ่งอำนาจของพนักงานอัยการ

3.2 วิเคราะห์การตัดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายบางประเภท

ผู้เสียหายเป็นบุคคลผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงในการกระทำความผิด ดังนั้น ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยจึงได้กำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธิในการเริ่มต้น คดีอาญาได้ แต่เมื่อผู้เสียหายใช้สิทธิของตนเองไปในทางที่ไม่สุจริต รัฐจึงต้องหันมา สนับสนุนการการควบคุมผู้เสียหายที่เข้ามาใช้สิทธิในคดีอาญาต่าง ๆ โดยประเทศไทย ถือเป็นประเทศที่เอกชนมีสิทธิในการดำเนินคดีอาญาได้อย่างเสรี ไม่ว่าจะเป็นคดีความผิด ต่อส่วนตัวหรือความผิดที่เป็นอาญาแผ่นดิน ผู้เสียหายมีความสามารถในการเริ่มต้น

กระบวนการในชั้นศาลได้ โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตหรือแจ้งไปยังพนักงานอัยการเหมือน
ดังมาตรการในต่างประเทศ

จากการศึกษาถำนำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมาปรับปรุงแก้ไข
โดยตัดอำนาจผู้เสียหายบางฐานความผิดหรือตัดอำนาจฟ้องคดีที่เป็นคดีอาญาแผ่นดิน
ออกไป อาจทำให้การควบคุมซึ่งการใช้สิทธิอันเกินสมควรได้รับการเยียวยาได้ แต่
โดยความเป็นมาและแนวทางแห่งการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย ได้มีการให้สิทธิ
แก่ผู้เสียหายมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังนั้นถ้าในปัจจุบันมีการแก้ไขมาตรการดังกล่าวเป็น
การตัดสิทธิฟ้องคดีอาญาของผู้เสียหายบางฐานความผิด อาจมีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า
สังคมกฎหมายของไทยมีแนวทางที่อาจจะละเลยซึ่งสิทธิของเอกชน

ดังนั้น แม้การแก้ไขอำนาจฟ้องของผู้เสียหายให้อยู่ในขอบเขตอันจำกัดและ
เพื่อความสะดวกในการเข้าควบคุมการใช้สิทธิที่ไม่สุจริตให้สามารถควบคุมได้ โดยวิธีการ
ที่ง่ายกว่าการจำกัดสิทธิของผู้เสียหายและไม่ควรมองข้าม คือ นำเอาวิธีการควบคุม
อำนาจฟ้องของเอกชนดังเช่นในประเทศฝรั่งเศส โดยกำหนดให้ผู้เสียหายมีสิทธินำเอา
คดีอาญาไปฟ้องสู่ศาลได้ต่อเมื่อพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องคดี โดยวิธีการประสานหลักการ
ดำเนินคดีโดยรัฐและหลักการดำเนินคดีโดยผู้เสียหายอย่างเช่นประเทศฝรั่งเศส ถือเป็น
วิธีที่สามารถรักษาไว้ซึ่งสิทธิทั้งของผู้เสียหายและเป็นการคุ้มครองซึ่งประโยชน์สาธารณะ
ไปในตัว

4. วิเคราะห์ปัญหาจำเลยไม่มีสิทธิตามกฎหมายในการยื่น

พยานหลักฐานต่อศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

การเริ่มต้นดำเนินกระบวนการทางอาญาของผู้เสียหาย ถ้ามิใช่การขอเข้าเป็นโจทก์
รวมตามมาตรา 30 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้กำหนดไว้ใน มาตรา 162 (1)
ให้ศาลต้องดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องก่อนที่จะประทับฟ้องไว้ทุกครั้ง เพราะการฟ้อง
โดยผู้เสียหายนั้นไม่ผ่านกระบวนการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานของรัฐที่จะใช้อำนาจ
ตามกฎหมายในการรวบรวมและพยานหลักฐาน รวมไปถึงการใช้ดุลพินิจในการสรุป
สำนวนเพื่อสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา อีกทั้งผู้เสียหายที่เป็นเอกชนอาจใช้สิทธิตาม

กฎหมายมากลั่นแกล้งบุคคลอื่นโดยการนำมาฟ้องเป็นคดีอาญาได้ ดังนั้น แม้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยจะให้สิทธิในการเริ่มต้นกระบวนการพิจารณา แต่ก็ยังมีมาตรการที่มารองรับการใช้สิทธิของเอกชนดังกล่าวอย่างแน่นหนา เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของพลเมืองในสังคมมิให้ถูกแกล้งฟ้องได้ง่ายจนเกินไป จากแนวทางแห่งเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิบุคคลที่จะต้องถูกดำเนินคดีอาญา โดยมุ่งคุ้มครองบุคคลที่ถูกฟ้องคดีอาญาโดยเอกชนจะต้องมีการไต่สวนมูลฟ้องก่อนที่ศาลจะประทับรับฟ้องในคดีอาญาได้และไม่ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีฐานะเป็นจำเลย โดยเนื้อหาแห่งหลักการดังกล่าวนี้ถือเป็นการคุ้มครองสิทธิบุคคลในสังคม มิให้ถูกกลั่นแกล้งโดยการใช้อยู่กฎหมายเป็นเครื่องมือไปในทางที่ผิด โดยข้อดีตามเจตนารมณ์คือการช่วยให้จำเลยมีต้องรับผลจากการกลั่นแกล้งในชั้นศาล อีกทั้งในกรณีที่ศาลสั่งไม่ประทับฟ้อง จำเลยในคดีก็จะไม่ได้รับผลกระทบแต่อย่างใด

แต่ในทางปฏิบัติเมื่อยังไม่ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีฐานะเป็นจำเลย ปัญหาที่ตามมาคือ จำเลยไม่มีสิทธิตามกฎหมายในการยื่นพยานหลักฐานต่อศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เพราะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรคสาม ได้กำหนดให้ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลสามารถดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยได้ ซึ่งเจตนารมณ์ของมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวต้องการที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของจำเลยในส่วนของความสามารถของบุคคลที่ถูกฟ้องจึงทำได้เพียงตั้งทนายเพื่อถามค้านพยานโจทก์

แม้เจตนารมณ์แห่งมาตรการดังกล่าวนี้จะต้องการซึ่งการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ยังไม่ถูกกล่าวหาอย่างเต็มตัวว่าเป็นจำเลย โดยเมื่อพิจารณาจากความตอนต้นของมาตรา 162 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติว่าถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้วให้ศาลจัดการสั่ง โดยวัตถุประสงค์ของการไต่สวนมูลฟ้องก็เพื่อให้ศาลได้ไต่สวนพยานหลักฐานโจทก์ในเบื้องต้นเสียก่อนว่า คดีอาญาที่โจทก์นำมายื่นฟ้องจำเลยต่อศาลนั้น โจทก์มีพยานหลักฐานเบื้องต้นเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นพิจารณาได้หรือไม่

แต่การที่มาตราดังกล่าวห้ามมิให้จำเลยดำเนินการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล อาจทำให้กระบวนการยุติธรรมต้องสิ้นเปลืองระยะเวลาและบุคลากรในกระบวนการไปโดยเปล่าประโยชน์ โดยถ้าจำเลยมีสิทธิตามกฎหมายในการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล

ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องได้แล้ว อาจทำให้ศาลมีคำสั่งในเรื่องไต่สวนมูลฟ้องที่ตรงต่อข้อเท็จจริงได้ง่ายขึ้น อีกทั้งเป็นการตรงตามเจตนารมณ์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญที่ว่าบุคคลที่จะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะต้องมีสิทธิที่จะทำให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้องรวดเร็วและเป็นธรรม

โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ก็ได้บัญญัติแนวทางของการดำเนินคดีอาญาว่าต้องให้จำเลยมีโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ แต่เมื่อหลักการที่มีความประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่ถูกกล่าวหา ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ แนวทางแห่งการนำไปบังคับใช้จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก โดยสิ่งหนึ่งเราต้องยอมรับว่าคือเมื่อบุคคลมีความประสงค์ที่ต้องการจะดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลใดแล้ว ก็จะเสนอแต่พยานหลักฐานไปในทางที่ควรเชื่อว่าบุคคลที่ถูกฟ้องเป็นผู้กระทำความผิดจริง มากไปกว่านั้นจะมีการพยายามปกปิดพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่จะพิสูจน์ซึ่งความบริสุทธิ์ของบุคคลผู้ถูกฟ้องอีกด้วย

ทั้งนี้ถ้าให้จำเลยมีสิทธิตามกฎหมายในการเสนอพยานหลักฐานต่อศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง จะส่งผลให้คำสั่งของศาลในส่วนประทับฟ้องมีความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น เพราะศาลสามารถมองพยานหลักฐานได้ทั้งสองมุม โดยเราต้องยอมรับว่านอกจากผู้เริ่มต้นฟ้องคดีอาญาจะเป็นบุคคลที่มีพยานหลักฐานที่ศาลควรรับฟังแล้ว ฝ่ายผู้ถูกฟ้องก็ถือเป็นบุคคลในข่ายดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้นปัญหาที่ศาลไม่เปิดโอกาสให้จำเลยเสนอพยานหลักฐานต่อศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง อาจส่งผลให้ศาลมีคำพิพากษาที่ผิดหลงไปได้ง่าย

เมื่อนำมาตรการไต่สวนมูลฟ้องของไทยที่เป็นระบบกล่าวหาไปเปรียบเทียบกับ การไต่สวนมูลฟ้องของประเทศเยอรมันที่เป็นระบบไต่สวน ทำให้ทราบได้ว่า บทบาทหลักของกระบวนการพิจารณาในการไต่สวนมูลฟ้องของเยอรมัน อยู่ในแง่ของการตรวจสอบว่า การที่จะดำเนินการฟ้องร้องในทางอาญาเป็นสิ่งที่จำเป็นหรือไม่ โดยศาลมีอำนาจตามกฎหมายที่จะตรวจสอบความจริงจากคำฟ้องและสำนวนการสอบสวนแล้ววินิจฉัยว่าคดีมีมูลที่จะประทับฟ้องหรือไม่ โดยหลักการสำคัญของเยอรมันคือการที่ศาลมีอำนาจที่จะสืบสวนพยานหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการสั่งประทับฟ้อง

จากการศึกษาถึงแนวทางและเจตนารมณ์ของกฎหมายในประเทศและต่างประเทศ ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 3 ลักษณะ 1 โดยเห็นควรให้จำเลยที่ถูกฟ้องได้รับสิทธิตามกฎหมายในการเสนอ พยานหลักฐานตั้งแต่ชั้นไต่สวนมูลฟ้องเพื่อที่ศาลจะได้มีมุมมองในคดีที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

5. วิเคราะห์ปัญหาการรักษาสิทธิของผู้เสียหาย

ในกรณีพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง

แนวคิดและที่มาของการให้อำนาจพนักงานอัยการในการฟ้องคดีอาญาแผ่นดิน มาจากแนวคิดของพวกอรรถประโยชน์ที่ให้รัฐเป็นผู้ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย โดยเห็นว่า ความสำคัญของกฎหมายต้องมีประโยชน์ต่อสังคมและมุ่งถึงประโยชน์ที่ช่วย ควบคุมสังคมจากการกระทำความผิด โดยมีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขผู้กระทำความผิด มิใช่เป็นการแก้แค้นทดแทน ซึ่งจากแนวความคิดดังกล่าวนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งสู่การควบคุม ความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยมอบให้เป็นหน้าที่ของรัฐหาใช้หน้าที่ของประชาชน คนใดคนหนึ่งไม่ รัฐมีหน้าที่ป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดอาญา โดยถือเป็นการ ควบคุมสังคมเป็นความผิดต่อสังคมหรือมหาชนเป็นหลัก เมื่อมีการกระทำความผิดอาญา เกิดขึ้น “รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย” โดยจัดให้มีเจ้าพนักงานของรัฐ (พนักงานอัยการ) มีหน้าที่ฟ้องคดีอาญาแทน ทั้งนี้ไม่คำนึงว่าผู้เสียหายมีความประสงค์อยากให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหรือไม่ หรือผู้เสียหายมีความประสงค์จะดำเนินคดีต่อไปหรือไม่ อย่างไร

แต่เมื่อความเจริญทางสังคมกฎหมายได้มีวิวัฒนาการมากยิ่งขึ้น แนวความคิดของ พวกอรรถประโยชน์ที่ให้รัฐมีอำนาจดำเนินคดีแต่ผู้เดียวนี้ ถูกกลั่นกรองว่าเป็นการละเลย สิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลผู้ได้รับเคราะห์กรรมจากการกระทำความผิดอาญา การใช้ อำนาจรัฐจึงต้องมีการควบคุมจากผู้เสียหายที่เป็นเอกชนที่ได้รับผลจากการกระทำความผิด อันถือเป็นการประสานผลประโยชน์ระหว่างเอกชนซึ่งเป็นผู้เสียหายกับรัฐที่เป็น หน่วยใหญ่ของความเสียหายที่เกิดขึ้น

การใช้อำนาจฟ้องของพนักงานอัยการในประเทศไทย ถือเป็นการใช้อำนาจรัฐ เพื่อรักษาความสงบสุขของสังคมโดยรวม แต่การใช้อำนาจดังกล่าวหาจำเป็นที่ พนักงานอัยการจะต้องมีคำสั่งฟ้องผู้ถูกกล่าวหาตามที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวน การสอบสวนมายังพนักงานอัยการทุกกรณี ดังนั้นเมื่อเกิดการสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกกล่าวหา สิ่งตามมา คือ การที่ผู้เสียหายที่เป็นเอกชนจะต้องเข้ามาเพื่อดำเนินการฟ้องคดีอาญา-แผ่นดินต่อศาลเอง จึงอาจส่งผลให้การรักษาสិทธิของผู้เสียหาย ในกรณีที่พนักงานอัยการ มีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกกล่าวหาเกิดปัญหาได้ในทางปฏิบัติ

แม้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยเป็นระบบคู่ขนานที่ให้ทั้งสององค์กร มีอำนาจในการเริ่มต้นคดีอาญาแผ่นดิน กล่าวคือ พนักงานอัยการและผู้เสียหายต่างก็เป็น กลุ่มบุคคลที่มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินได้ โดยระบบคู่ขนานนี้ย่อมส่งผลให้ ทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายมีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาแผ่นดินของตนเองได้ อย่างเต็มความสามารถ

แต่ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ถูกกล่าวหาตามที่พนักงานสอบสวน ส่งสำนวนมายังพนักงานอัยการ ปัญหาทางกฎหมายที่จะต้องนำมาวิเคราะห์คือผู้เสียหาย มีระยะเวลาเพียงพอที่จะรวบรวมพยานหลักฐานในการสู่คดีในชั้นศาลหรือไม่ เมื่อพนักงาน-อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง พยานหลักฐานที่ถูกเก็บเข้าสำนวนของพนักงานอัยการผู้เสียหาย สามารถนำไปใช้ในชั้นศาลได้หรือไม่ หรือผู้เสียหายมีอุปกรณ์เครื่องมือในการพิสูจน์ หลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้ศาลเชื่อตามที่ตนกล่าวหาหรือไม่ ทั้งนี้จากการศึกษาทำทราบได้ว่า ผู้เสียหายมีอำนาจตามกฎหมายที่จะดำเนินการฟ้องคดีอาญาแผ่นดินได้เองเมื่อพนักงาน-อัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี แต่ปัญหาที่ถูกจำกัดด้วยขอบเวลาหรือประสิทธิภาพของ พยานหลักฐาน อาจส่งผลให้คดีที่ผู้เสียหายดำเนินการฟ้องโดยขาดซึ่งพยานหลักฐานที่ดี ในการไปสู่คดีกับจำเลย

โดยเราต้องยอมรับว่าฝ่ายผู้เสียหายซึ่งเป็นเอกชนขาดซึ่งมาตรการทางกฎหมายที่ จะให้อำนาจในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อสู่คดีในชั้นศาลได้ดีเทียบเท่าพนักงาน-อัยการที่มีมาตรการทางกฎหมายคอยให้อำนาจ โดยพนักงานอัยการสามารถออกคำสั่ง เพื่อเรียกบุคคลหรือพยานหลักฐานมาใช้เพื่อประกอบดุลพินิจได้ หรือออกคำสั่งให้ พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้อีกเท่าที่ตนสงสัย จากความสามารถ

ที่ต่างกันในเรื่องรวบรวมพยานหลักฐานของทั้งสององค์กรที่มีอำนาจฟ้อง จึงทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำในเรื่องประสิทธิภาพของการฟ้องคดีอาญาแผ่นดินอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในชั้นไต่สวนมูลฟ้องผู้เสียหายต้องพยายามที่จะรวบรวมพยานหลักฐานเองทั้งหมด โดยไม่สามารถให้ศาลออกหมายเรียกหลักฐานจากพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานของรัฐได้

ดังนั้น ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาแผ่นดินนั้น จึงอาจยังผลให้ผู้เสียหายไม่มีความสามารถในการรวบรวมพยานหลักฐานได้ทันภายในอายุความ จนอาจส่งผลต่อการแพ้ชนะในชั้นศาลของผู้เสียหายได้ พนักงานอัยการจึงควรสร้างมาตรการเยียวยาช่วยเหลือผู้เสียหาย โดยเป็นการช่วยเหลือในรูปของการให้คัดถ่ายเอกสารและพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนที่อยู่ในสำนวนของพนักงานอัยการ เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถนำไปใช้ในชั้นศาลได้

การที่พนักงานอัยการสามารถช่วยเหลือผู้เสียหายในด้านพยานหลักฐานต่าง ๆ ก็เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในกระบวนการเชิงปฏิบัติ โดยพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนเก็บเข้าสู่สำนวนการสอบสวนเพื่อสั่งฟ้องผู้ถูกกล่าวหา พยานหลักฐานดังกล่าวนั้นล้วนเป็นพยานหลักฐานที่เกิดและมีอยู่เองจากการกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหาอยู่แล้ว มิใช่พยานหลักฐานที่สร้างขึ้นใหม่แต่อย่างใด อีกทั้งในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องคดีพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนจะไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์เท่าที่ควรจะเป็น

ดังนั้น จึงควรมีมาตรการที่ให้อำนาจพนักงานอัยการที่สามารถอนุญาตให้ผู้เสียหายในคดีมีสิทธิ ในการขอคัดถ่ายเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ให้บรรลุสู่ความสำเร็จของความยุติธรรมแก่สังคม โดยพนักงานอัยการควรที่จะมีมุมมองที่นำไปสู่เป้าหมายแห่งความยุติธรรม ไม่ใช่การเน้นไปที่กระบวนการมากกว่าความยุติธรรมที่แท้จริง

เมื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ในกรณีพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีภายในสามเดือนนับแต่วันที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องไปยังพนักงานอัยการ ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีที่ศาลไต่สวนได้เอง จึงเป็นมาตรการที่สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายในด้านระยะเวลาของการฟ้องคดีได้อย่างมาก เพราะเมื่ออำนาจฟ้องคดีของผู้เสียหายมีขึ้นภายในขอบเวลาที่รวดเร็ว พยานหลักฐานต่าง ๆ ก็จะหาได้ง่ายผนวกกับมาตรการของประเทศฝรั่งเศสมีการประสานระหว่างผู้เสียหายกับพนักงานอัยการ จึงทำให้การดำเนิน-

กระบวนการพิจารณาในชั้นศาลของผู้เสียหาย ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องมีประสิทธิภาพมาก

แต่ถ้านำไปพิจารณาควบคู่กับมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย จะพบว่าการเยียวยาในกรณีที่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง อาจไม่มีความจำเป็น เพราะในประเทศไทยประชาชนทุกคนถือเป็นผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องคดีอาญา โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงหรือไม่ จากการศึกษาพบว่า องค์กรอัยการยังขาดซึ่งมาตรการที่เป็นการสนับสนุนให้ผู้เสียหายสามารถมาขอคัดถ่ายพยานหลักฐานจากสำนวนการสอบสวนของพนักงานอัยการ เพื่อนำไปใช้ประกอบการเริ่มต้นคดีอาญาแผ่นดินของตนเองในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดี